

Załącznik
do Uchwały Nr XV/76/2015
Rady Powiatu w Oławie
z dnia 30 grudnia 2015 r.

**Powiatowy program oddziaływań
korekcyjno - edukacyjnych
dla osób stosujących przemoc w rodzinie
na lata 2016-2020**

I. Wstęp

Skuteczne przeciwdziałanie przemocy w rodzinie wymaga podjęcia wielopłaszczyznowych działań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie poprzez prowadzenie bezpośrednich oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych, jak też procedur interwencyjno-prawnych.

Dotychczasowe działania zmierzające do pomocy rodzinom, w których występuje przemoc, koncentrowały się głównie na pomocy ofiarom przemocy. Wszelkie działania wobec osób stosujących przemoc miały charakter represyjny, a ich skuteczność nie była zadowalająca. Z doświadczeń wynika, że samo ukaranie sprawcy (skazanie prawomocnym wyrokiem) bardzo rzadko przyczynia się do trwałej zmiany jego zachowania oraz poprawy funkcjonowania w rodzinie. Często też decyduje się na tzw. działania odwetowe, znęcając się nad rodziną ze zdwojoną siłą, nie próbując nawet nauczyć się kontrolowania swojego gniewu.

Z uwagi na powyższe coraz częściej podejmowane są próby oddziaływania na sprawców, które zmierzają do nauczenia ich samokontroli i wyzwolenia spod wpływu nałogowej agresywności. Temu mają służyć oddziaływania korekcyjno-edukacyjne skierowane do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Powiatowy Program oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie został opracowany w oparciu o:

- ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015r., poz. 1390),
- rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacje osób prowadzących działania korekcyjno – edukacyjne (Dz. U. z 2011r., Nr 50, poz. 259 z późn. zm),
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020.
- Ramowy program oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie w województwie dolnośląskim.

Zakłada się, iż Program oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych będzie jednym ze skuteczniejszych sposobów oddziaływań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie, zawierającym określone elementy i strukturę działań oraz określonym w czasie, a po jego zakończeniu oceniony pod względem skuteczności i efektywności, poprzez monitoring zachowań osoby, która ukończyła program. W trakcie realizacji programu zakłada się współpracę z zespołem interdyscyplinarnym w gminie właściwej ze względu na miejsce zamieszkania uczestnika programu. Miernikiem skuteczności oddziaływań może być supervizja dla pracowników programu.

II. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu oławskiego.

Oceniając skalę zjawiska przemocy domowej należy posłużyć się danymi statystycznymi organów ścigania, a w szczególności Policji, ze świadomością, iż tzw. ciemna liczba w przypadku przestępstwa znęcania się jest bardzo duża.

Według danych otrzymanych z Komendy Powiatowej Policji w Oławie, na terenie powiatu oławskiego w 2014 r. odnotowano 66 wszczętych postępowań przygotowawczych z art. 207 par. 1 Kodeksu karnego, z czego przestępstw stwierdzonych było 38. W porównaniu do roku 2013, gdzie liczby te wynoszą odpowiednio 46 i 28 jest to około 30% wzrost. W bieżącym roku (dane obejmują okres do 30.09.2015 r.) przestępstw zgłoszonych jest 57, a stwierdzonych 26. Można więc przyjąć, iż tendencja jest nadal rosnąca.

W 2014 r. wszczęto 78 procedur „Niebieskiej Karty”, a w bieżącym roku procedur tych jest już 79.

Dane te w pełni uzasadniają konieczność wprowadzenia w życie działań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy domowej na terenie powiatu oławskiego.

III. Cele programu

Oddziaływania korekcyjno - edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie prowadzone są w celu:

1. Powstrzymania osoby dopuszczającej się przemocy w rodzinie przed dalszym jej stosowaniem.

2. Uzyskania przez sprawcę świadomości własnych przemocowych zachowań wobec członków rodziny (uświadomienie, czym jest przemoc).
3. Kształtowania pozytywnych postaw (standardów i wartości), a w szczególności poczucia odpowiedzialności za własne czyny.
4. Rozwijania umiejętności samokontroli i współżycia w rodzinie.
5. Kształtowania umiejętności w zakresie wychowania dzieci bez używania przemocy w rodzinie.
6. Zdobywania umiejętności komunikowania się i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy.
7. Zdobywania i podniesienia wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie.
8. Uzyskania informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych.

IV. Metoda realizacji programu i jej podstawowe założenia

Zajęcia będą prowadzone na podstawie modelu Duluth. Jednym z głównych jego założeń jest pomoc sprawcom w zaprzestaniu stosowania przemocy poprzez edukację mającą m.in. na celu rozpoznanie przez niego sygnałów ostrzegawczych zapowiadających zachowania przemocowe, opracowanie „planu bezpieczeństwa zapobiegającego użyciu siły i przemocy” oraz nabycie umiejętności służących rozwiązywaniu konfliktów i sporów w rodzinie bez użycia agresji. Prowadzenie spotkań grupowych i indywidualnych będzie wymagało uczestnictwa dwóch osób - kobiety i mężczyzny, co ma stworzyć możliwość przedstawienia punktu widzenia kobiety na ten problem.

V. Zawartość merytoryczna programu

1. Definicja i typy przemocy aktywnej i biernej (fizyczna, psychiczna, emocjonalna, ekonomiczna, seksualna, symboliczna).
2. Społeczne mechanizmy przemocy (stereotypy, przekonania społeczne, mity).
3. Objawy przemocy.
4. Psychologiczne mechanizmy przemocy:
 - a) zaprzeczanie,
 - b) gry interpersonalne, manipulacje,

c) transmisja międzypokoleniowa.

5. Mechanizmy przemocy związanej z płcią i wiekiem.

6. Nauka umiejętności konstruowania i radzenia sobie z własnymi agresywnymi zachowaniami.

VI. Adresaci programu

Uczestnicy programu będą się rekrutować spośród osób, wobec których prowadzona jest procedura „Niebieskiej Karty” na terenie powiatu oławskiego. Zakłada się ponadto udział osób, wobec których zastosowano środki probacyjne po skazaniu ich za przestępstwa z art. 207 § 1 Kodeksu karnego, w tym nadzór kuratora oraz osób, które w wyniku innych okoliczności zgłoszą się do programu. W programie korekcyjno - edukacyjnym nie będą mogły wziąć udziału osoby chore psychicznie oraz uzależnione od alkoholu i środków odurzających, które nie przeszły podstawowego cyklu terapii w tym zakresie.

Warunkiem uczestnictwa w programie jest uznanie przez osobę stosującą przemoc faktu jej stosowania. Przyjęcie do programu będzie potwierdzone zawarciem kontraktu na aktywny udział w sesjach grupowych. Uczestnik zobowiązany jest do wypełnienia kwestionariusza historii przemocy, którego celem jest dokonanie wstępnej diagnozy problemu.

Uczestnik aby zaliczyć program, będzie zobowiązany do uczestnictwa w minimum 70% zajęć. Udział w programie jest bezpłatny.

VII. Realizacja programu

1. Czas realizacji

Czas trwania rocznej edycji programu to nie mniej niż 60 godzin, z przerwami między zajęciami nie dłuższymi niż tydzień. W praktyce długość cykli korekcyjno – edukacyjnych będzie uzależniona od rodzaju i specyfiki grupy sprawców oraz od wyboru sposobu prowadzenia programu.

2. Sposób realizacji

Zajęcia będą prowadzone w formie konsultacji indywidualnych służących m.in. rozpoznaniu i diagnozie osoby i wprowadzeniu do zajęć grupowych oraz sesji grupowych. Spotkania indywidualne mogą być realizowane w przerwach między sesjami grupowymi, jeśli będzie wymagać tego sytuacja uczestnika. Zakłada się pracę w systemie otwartym, w grupie o zmiennym składzie osobowym, pracującym w systemie 2 sesji indywidualnych spotkań oraz 24 sesji grupowych. Zajęcia grupowe podzielone będą na 8 bloków tematycznych.

Zakłada się dwugodzinny czas trwania jednej sesji.

3. Realizatorzy

Głównym realizatorem jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oławie, które przy realizacji zadania, głównie przy doborze kandydatów, będzie korzystać ze wsparcia Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Oławie, Komendy Powiatowej Policji, ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu oławskiego.

VIII. Źródła finansowania

Realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie należy do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat. Środki Finansowe na realizację i obsługę programów korekcyjno-edukacyjnych dla powiatu oławskiego zapewnia budżet państwa.

IX. Monitoring i ewaluacja

Przebieg i efekty oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie objęte są działaniami monitorującymi i ewaluacyjnymi prowadzonymi przez powiat lub podmioty, któremu powiat zleci realizację prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych.

Działania monitorujące i ewaluacyjne polegają na:

- przeprowadzeniu badania ankietowego wśród uczestników zakwalifikowanych do programu, dotyczącego postaw wobec przemocy, przed rozpoczęciem programu

oraz po zakończeniu działań korekcyjno – edukacyjnych przez podmiot realizujący część szkoleniową,

- monitorowaniu sytuacji rodzin sprawców przemocy w rodzinie - informacje uzyskane z ośrodków pomocy społecznej właściwych ze względu na miejsce zamieszkania rodzin, dwukrotnie w ciągu roku, w odstępach sześciomiesięcznych, od zakończenia oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych,

- spotkaniu ewaluacyjnym realizatorów programu raz w roku w siedzibie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Oławie, podsumowujące podjęte działania.

Wyniki tych działań są wykorzystywane w pracach nad doskonaleniem i upowszechnianiem dalszych metod oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych.

X. Podsumowanie

Program to odpowiedź na Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, jest także następstwem zapisów zawartych w materiałach instruktażowych dla podmiotów prowadzących programy korekcyjno – edukacyjne dla sprawców przemocy w rodzinie przygotowany przez Wydział Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu w związku ze współpracą Wojewody Dolnośląskiego z przedstawicielami jednostek realizujących programy korekcyjno – edukacyjne na terenie województwa dolnośląskiego. Oddziaływania korekcyjno – edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie będą prowadzone w formie programów działań psychologicznych, edukacyjnych i socjalizacyjnych, ukierunkowanych na taką zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc, która zmniejszy ryzyko dalszego stosowania przez nie przemocy oraz zwiększy ich zdolność do samokontroli agresywnych zachowań i do konstruktywnego współżycia w rodzinie. Podstawowym celem tych wszystkich działań jest powstrzymanie sprawców i zakończenie przemocy w rodzinie.

Powodzenie realizacji programu w warunkach wolnościowych jest zależne od pozyskania uczestników skazanych na karę pozbawienia wolności w zawieszeniu lub sprawców przemocy zgłaszających się dobrowolnie. Działania kuratorów i Policji mające na celu mobilizację skazanych do udziału w programie mogą okazać się niewystarczające. Konieczne jest nakładanie przez sąd na skazanych obowiązku uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno – edukacyjnych, jako warunku

zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności za przestępstwa przeciwko rodzinie. Potrzebę oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych wobec sprawców przemocy w rodzinie zdiagnozowano na podstawie informacji uzyskanych od wszystkich instytucji w powiecie oławskim mających styczność oraz zajmujących się problematyką zachowań o znamionach przemocy.

Opracowanie:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oławie.